

OXYGÉN

*Szeretettel ajánlom ezt az írást Klárinak és Gábornak,
akiket elvittünk magunkkal, és vissza is hoztunk!*

(Oxygén: „Régies írásmód, mai magyar szövegben nem használjuk” – csak ebben, csak most, csak nektek.)

Az Oxigén kémiai elem, amely természetes körülmények között kétatomos molekulák formájában (O_2) található. Rendszáma: 8. Szobahőmérsékleten gáz. A levegő kb. 21%-a oxigéngáz (O_2), színtelen, szagtalan. Nem éghető, viszont erősen segíti az égést. Az élő szervezetek számára nélkülözhetetlen a légzéshez.

Idei túránk megvalósulásához is elengedhetetlenül fontossá vált ez a kémiai elem. Mert valakinek elfogyott, nem jutott, légzőszerve begyulladt. Riadtta és bizonytalanná váltunk mindannyian. Az esendőség és a kiszolgáltatottság érzése ért el bennünket. És még az aggodalomé is, amellyel Kláriért aggódtunk. Állapotáról a hírek naponta elértek hozzánk is, imáinkat naponta morzsoltuk, hogy elég legyen neki az oxigén. Hogy legyen oxigén! Hogy a lába ujjától a feje tetejéig minden sejtjéhez elegendő és életető oxigén jusson.

És az imák meghallgatást találtak! Hála legyen a Teremtőnek! Az oxigén útja megnyílt, a test gyógyulása megindult, és a lefagyott túraszervezés is újraindult.

Egy-két ötletet megvitattunk, elvetettünk, majd amellett döntöttünk, hogy a nem kis anyagi kárt, ami a lefoglalt és befizetett szállás miatt keletkezett, próbáljuk meg enyhíteni azzal, hogy meghívunk egy házaspárt a közös tekerésre. Meghívásunkat páratlanul fogadták el, így csak Tamás jött velünk.

Eme súlyos előzmények után induljunk hát! Lássuk csak, mire is emlékszem!

Arra mindenképpen, hogy az indulás előtti este szállóvendégeink voltak: Bandi és Tamás. És arra is emlékszem, hogy vacsora után Bandi mintha hájjal kengetett volna, amikor is elmesélte azokat a hozzá elérő visszajelzéseket, amelyek a korábbi túramesékről szóltak. És hát ezzel jól előkészítette azt a kérést, hogy az idei túrát is meséljem el. Ezek után nemet mondani nem lehetett...

Ma pedig itt ülök a kertünkben, és elkezdtem visszafelé forgatni az idő kerekét.

Obertilliach úticéllal vágtunk neki a 438 km-es útnak. Autópálya, útvonaltervező, Google-térkép, többféle technikai segédeszköz egy ismeretlen célpont eléréséhez. De a legnagyobb segítséget mégiscsak az emberi kommunikációtól kaptuk, az egyeztetések, nézőpontok, vélemények összevetésétől, megállóknál így döntve el telefonon a helyes útirányt.

Az Alpok hegyvonulatai között autózva cseppet sem volt olyan érzésünk, hogy egy sivár tájon járunk. Sziklák, erdők, hegyi legelők, alpesi stílusú házak, romantika. Szálláshelyünk ebben a tiroli hegyi falucskában volt, ami nyáron kerékpártúrázós paradicsom, télen a hó birodalma, síparadicsom. Szállásunk egy 400 éves ódon épületben volt. Fagerendák és fából készült falak, nyikorgó padló, kézi szőttesek, régi tárgyak. Nem múzeum, de mégis egy letűnt kor és életmód engedett közel magához. Szomszédunkban tehenek bőgtek, és ablakaink a lienzi Dolomitok hegyvonulataira nyíltak, 1450 m tengerszint feletti magasságban.

Hát ha már hegyek és magasságok, akkor első ismerkedésünk a környékkel a helyi felvonó segítségével vált lehetővé. A kíváncsiságtól hajtott küldöttségünk feljutva a csúcsra (2248 m) tekintett körbe, és legnagyobb csodálkozásukra a hegycsúcsok mögött újabb sziklás hegy-csúcsok hullámzottak, egészen kitöltve a látóhatárt. A felfedezések sorát a falu közepén magasodó templom követte. Hogy miért kellett Bandit egy ablak magasába emelniük a fiúknak? A válasz az, hogy saját szemével vizsgálhassa meg, miért nincs a templom liturgikus terében a szószékhez vezető lépcső. Egy évszázadokkal ezelőtti trükköt fedezett így fel a fiúk vállán ágaskodva. A lépcsősort az altemplomból induló falba rejtették el, hogy aki a hívek feje felett prédikál, mint egy angyal kerüljön oda. Az egyik pillanatban még liturgikus térben, a másik pillanatban már az ígét hirdetve a szószéken. Nem mondom, elmés, de kissé bonyolult manővernek tűnik.

Szerencsétlen próba? Vagy elfáradt anyag? De hát mégis mitől tud elfáradni az anyag? A próbától? Egy szó, mint száz, a kölcsönbe kapott bicaj kipróbálása közben elszakadt annak hajtólánca. Azt mondják, a nehézségek és azok megoldása segíti a csoportok közösséggé formálódását. A baj megtörténte után kupaktanácsra gyűltünk össze. A probléma megoldására többféle javaslat érkezett. Amit elsőre elvetettünk, az volt, hogy Tamás a szálláson pihenessen és várjon ránk, míg letekerjük a napi km-mennyiséget. Másodiknak azt a javaslatot vetettük el, hogy Tamás a hegyeken lefelé lánccal guruljon, felfelé pedig tolja a kerékpárt. De persze a legpraktikusabb megoldást Jutka javasolta, keressünk egy kerékpáros boltot a közelben. Erre pillanatok alatt meg is találta a választ az internet segítségével, és le is egyeztetette a faluban található bolttal, hogy másnap reggel 8.30-kor várják a szakadt láncot, a láncát vesztett bicajt és annak bizonytalan tulajdonosát.

„A baj nem jár egyedül.” Ennek a közmondásnak miért kell beigazolódnia? Miért nem jó neki egyedül? Merthogy az én kerékpárom a reggeli induláskor csörgött, zörgött, súrlódott és kerregett. Alkalmatlanná vált a közlekedésre. Még szerencse, hogy be voltunk jelentve egy szerelésre. De nem kettőre! De a helyi kerékpárszerelő szakiknak ez nem okozott gondot. Csak nekünk az első megjegyzésük, miután diagnosztizálták a bajt, azazhogy alkatrészt kell rendelniük. Ekkor, mondjuk, lefagytam – ahogy mondani szokták. De nem hagytak ebben az állapotban, mert kb. 30 perc elteltével kitolták az ép és zakatolásmentes Ellámat. És hamarosan az új lánccal felszerelt Husqvarnát is. Útnak indulhattunk végre azon a szombat reggelen a hűvös Alpokban, amikor is Magyarország a hókupola alatt pihegett.

Irány Olaszország! A Dráva forrásvidéke. Engem lenyűgözött ez a tapasztalás, hogy 1228 m magasságban csörgedezett egy hegyi forrás – amelyből akár inni is lehetett, de felfrissíteni magunkat mindenképpen –, és egy 749 km-en át hömpölygő folyó lett belőle.

Egy frissítő olasz sör és fröccs a hangulatos San Candido városkában, a hegyeken tekergő nyári bobbályák látványával. Ezeken a helyeken nyáron legalább annyi turista tölti szabadidejét, mint a téli síszezónban, hiszen rengeteg gyalogos és hegyi kerékpáros útvonal áll rendelkezésükre. Határokon áttekerve ide s oda, az ausztriai Lienz felé a hangulatos Tristach-tó partján egy ismeretlen angyal nyújtotta felénk segítő karját, pontosabban Robi felé, aki nyugodt szívvel leparkolta kerékpárját, körbepallagott velünk a tó körül, kedélyesen megitta üdítőitalát, csevegett és lazult, mindaddig, amíg a hiányérzet alattomos kígyója körbe nem tekerte. Zsebeiben kotorászott, övtáskájában keresgélt, majd a „Hol a telefonom?!” kérdés hagyta el a hiánytól átformált arcát, száját. Na hol van? Kattogott az agy, forogtak a kerekek. Kiesett, rátapostak, ellopták, kicsúszott vagy éppen becsúszott, a kerékpár csomagtarójában lapul a parkolóban? A visszaút a tóparton gyors volt és feszült. Akkor még nem tudtuk, milyen

valóság és megoldás vár ránk a kerékpároknál. Az első valóság a semmi volt. Ahol az utolsó remény még pislákol, ott is a semmi volt. De egy angyali sugallat Péter fülébe súgott még egy eshetőséget, amit ő meg is hallott, és megkérdezte a közeli szálloda portáján, hátha valaki oda leadta. Az angyalok pedig köztünk járnak, mert egy figyelmes megtaláló nem a saját zsebébe csúsztotta a nem kis értéket képviselő telefont, hanem beadta a recepcióra. Úgyhogy egy angyal két hangja visszajuttatta a készüléket jogos tulajdonosának. Hála érte!

Közel 90 km letekerése után a hála jóleső érzésével a szívünkben pakoltuk fel a kerékpárokat, és autóztunk vissza szálláshelyünkre.

Az észak-olaszországi Dolomitok pereméről egy kis alpesi tó, a Toblach partjáról indultunk második kerékpáros napunkon. Folyóvölgyekben kerékpározni kellemes, testnek és léleknek egyaránt. Utunk a Rienz-folyó partján tekergett, és vitt el bennünket egy csendes, méltóságteljes fekete vaskeresztekkel jelzett emlékhelyhez, amely az első világháborúban, a Monte Piana-hegynél zajlott harcokban elhunyt katonáknak állít emléket. Ebben a számunkra vesztetes csatában többségükben az osztrák-magyar monarchiabeliek: magyarok, szerbek, horvátok, bosnyákok, csehek vesztették életüket. Több magyar névvel ellátott kereszten piros-fehér-zöld színű szalag díszelgett, talán épp egy ősi rokon emlékhelyén. Persze a miérték ott tolongtak fejünkben, értelmet nem találva a harci cselekményekre.

A három jellegzetes, égbe nyúló sziklacsúcs a Dolomitok legismertebb szimbóluma, „Három hegycsúcs” vagy „Három Nővér” (olasz neve „Tre Cime”), az UNESCO Világörökség része. Méltóságteljes megjelenésüket távolról csodáltuk. Ez nem az a túra volt, ahol csúcstámadási kísérleteknek tettünk volna eleget. Talán majd egyszer, egy másik életben...

A 2026-os téli olimpiai játékok helyszíne Milánó és Cortina d’Ampezzo volt. Az utóbbi városka ötkarikás helyszíneként őrzi azt az öt karikát, amely előtt-között-mögött bujkálva fotózkodtunk mint sportos emberek, akik éveink ickszeinek számát nem számlálva, évről-évre megnyerjük saját olimpiánkat, amikor közösen letekerjük a betervezett távokat.

San Vito di Cadore egyik hívogatóan pizzát kínáló éttermében belekóstoltunk az olasz konyhaművészet alapjaiba. Lasagne, pizza – és tartufo: nagyon kedvemre való volt ez a desszert, ami egy kakaóporral burkolt, többféle fagyaltréteggel és csokoládéval készített, nagy méretű fagyaltgombóc. Méltó zárása volt az ebédnek.

A San Vito di Cadore, Valle di Cadore és Pieve di Cadore közötti kerékpárút a híres Lunga Via delle Dolomiti (Dolomitok Hosszú Útja) kerékpárút része, amely egy volt vasútvonal nyomvonalán haladó, aszfaltozott út (21 km). A látnivalókban rendkívül gazdag útvonalon régi vasútállomások, alagutak, hidak, viaduktok vártak bennünket, és csodálatos látvány a környező hegyekre. Ezen a szakaszon nem volt más dolgunk, mint gyönyörködni, befogadni és lelki raktárainkba elhelyezni a sok szépséget, ami az enyhe lejtmenetben szemünk elé tárult. Pieve di Cadore még egy kulturális emlékhelyet is tartogatott, annak a Tiziano Vivelliónak a szülőházát, akit a velencei festészet beteljesítőjének nevez a művészettörténet. Egy házak között elhelyezkedő kilátópontból azután egy ráadáslátványosság is adatott a közeli Cadore-tóra, amely felduzzasztás révén jött létre. Völgy, tó, a tóban egy sziget, hegycsúcsok. Ez már tényleg csak makett lehet, ami a valóságot akarja utánozni túlszűfoltan, jobb híján szépséges kellékeket használva. Itt is csak az ámulat és bámulat maradt, a csendes merengés... de csak addig, míg motorok zaja nem verte fel a táj csendjét. Számlálhatatlan mennyiségű Harley-Davidson motor gördült be arra a térre, ahol kerékpárjaink utánfutóra pakolása miatt álltunk meg. A Harley életérzés, rock and roll, szabadság, bórszerkó – abszolút átjött a motorokról leszálló motorosok és kísérő hölgyeik megjelenéséből, akik jobbára a *baby boomer*-generáció

(1946–1964 között születettek) tagjaiból kerültek ki. Na, itt erősen rágondoltunk soproni „harleys” barátainkra, akik biztosan meghatottsággal vegyes kíváncsisággal akár szóba is elegyedtek volna az ott megjelent motoros csapat tagjaival.

Minket azonban várt a már az otthonunknak érzett obertilliachi kiskunyhó-vityilló (Booking-oldalon ugyanis vityillónak nevezték az épületet), az esti meghitt beszélgetés, „betegünk” gyógyulására való koccintás.

És elkövetkezett túránk csúcspanja. Ezúttal nem léptük át az osztrák határt, hanem az ottani Alpok legmagasabb pontját, a Großglocknert (3798 m) kívántuk becserkészni. Na de ugye hát van a hegy, van az út, ami a hegyre vezet, és vannak a kilométerek. Ezek együtteséből várhatóan valami nagyszerű születik. A hegy, az áll, már ki tudja, mióta, és méltóság-teljesen tekint körbe. Oldalában gleccser kanyarog (Pasterze-gleccser), utak tekerőznek, fák, bokrok borítják, és sziklás csúcsok meredeznek az égbe. És azok a parányi kis emberkék, akik mi is voltunk, ellenállhatatlan vágyat éreztünk, hogy benne legyünk abban az erőterben, amit a hegy összképe sugároz. A felfoghatatlan és megfoghatatlan méretek, és a tér végtelen kiterjedése találkozást kínált nekünk is, amit nem tudtunk kihagyni. És a nagyon bátrak kerékpárokra is ültek, hogy a kilátópontról, ahová felautóztunk, leguruljanak. 2300 m magasságból ereszkedtek le 1913 m magasságba, 15 km hosszan kanyarogva a hegyi serpentinén, ahol a fékek átforrósodtak, a sziklaperemek a mélységektől óvtak, a lélegzet szinte elállt a látványtól és az adrenalin túlcsergült.

Heiligenblut a Möll-folyó völgyének felső szakaszán fekszik, és a folyóvölgy mentén kényelmes és szemet gyönyörködtető tájon keresztülhaladó kerékpárúton tekertünk továbbra is lefelé, immáron együtt az egész csapat, 966 m tengerszint feletti magasságban. És ebben az a megdöbbenő számomra, hogy ezt csak akkor tudod, ha objektív tájékozódási eszközön utánanézel, például térképen, interneten stb., mert különben olyan, mintha sík terepen haladnál. A viszonyítási pontok elvesztek számunkra is, az út inkább hullámosnak volt mondható, nem meredeknek és lejtősnek, nem a tengerszinthez viszonyítottuk magunkat, és nem is érzékeltette velünk semmi sem, hogy a tengerszinthez viszonyítva majd 1000 m magasságban haladtunk, és pörgettük kilométerszámlálóinkba a számokat. Az erdő zöldje, vízesések robaja, hegyi folyó zúgása, ezek voltak a viszonyítási pontok, amiknek az érzetéhez viszonyultunk, és hagytuk, hogy ami kívül volt, az belsővé váljon. Mert a szépség már csak ilyen. Kívül látod, de a belsőre van hatása.

Utolsó napunkon a Flattach felé tartó utunk a Ragga-szurdok elérését célozta meg. Föld feletti szárnyalás, sebesség fel és le, kanyarok, letérők és betérők, még jutott belőlük a hazaútazás előtti délelőttre is, megtöltve emlékekkel, fényképekkel azokat a kis zugokat bennünk, amiket most és később kinyitogatva újra láthatjuk magunkat Karintiában.

A Ragga-szurdok Ausztria legvadregényesebb és leglátványosabb kanyonja. Útvonalán alulról felfelé egyirányú haladás lehetséges fából épített lépcsőkön, pallókon, hidakon a sziklákról lezúgó víz felett. A szurdokban a *Raggabach* több ezeréves eróziós munkájának köszönhetően lenyűgöző vízesések, szűk kanyonok és meredek sziklafalak alakultak ki. Akik látták, csodálták, aki nem látta, leírja a fotók és a szurdokból kiérkezők arcáról leolvasva a látvány erejét.

És lassan nincs más hátra, amiről írjak, mint a hazaút. Búcsú Obertilliachtól, a nyikorgó padlótól és az ódon épülettől. Pakolás. Hogy is volt, hová is fért? Te jó ég, ennyi cuccot hoztunk erre a pár napra? Hidegre, melege, esőre, szárazságra felkészült csomagokat kellett újra-

rendezniük, meghatározott mértékegység szerint. A mértékegységet a kölcsönként kisbusz csomagtere, ülés alatti és lábak alatti helyei adták. Befért minden és mindenki! Kerékpárjainkat utoljára rendezték az utánfutóra a korábbi le- és felpakolásban edződött fiúk.

Az elindulás, elszakadás egy élettértől, az együtt töltött időtől érdekes érzés. Kezdetben csak fizikai távolodás, mert belső látóterünkben sokáig felidéződött a hely, és felidéződtek az események. Ezek rendeződtek azután emlékképekké. Raktározódtak, és most felidéződtek. Ez egy szubjektív emléksorozat, amit én őrzök a fejemben. Ha a túratársakat kérdeznéd, nyájas Olvasó, biztosan más képek és emlékek válnának hangsúlyossá. El is játszom ezzel a gondolattal, hogy jövőre megpróbálom szövetszerűen összeszőni az ő emlékszálaikat.

Azt viszont biztosan mindannyian meghatározó emlékként vittük magunkkal, ahogy Bandi 75 évesen a csak saját erejével hajtott kerékpárjával kitartóan és soha nem lemaradóan tartotta a tempót velünk, akiket már az elektronika is segített. Elismeréssel és csodálattal őrizük ezt az emléket!!! BRAVÓ, Bandi!!! Azt hiszem, kicsit mi maradtunk le mögötted...

Végül köszönetet mondunk Lacinak, aki lelkiismeretesen és odaadóan készítette és osztotta meg velünk előzetes túraterveit. Irányított, szállított, pakolt, élménylehetőségeket nyújtott, és ezáltal ismerkedhettünk meg Karintia és a Dolomitok varázslatos világával. Nagyon köszönjük, Laci, nyugodt szívvel bíztuk Rád magunkat, és reméljük, tehetjük ezt még sok éven át!!

Jövőre is számítunk egymásra!

Csizovszkiné Sz. Erzsébet
2026

